

'RIOLERINGSBENCHMARK OP DIT MOMENT NAUWELIJKS ZINVOL'

Sterk stijgende rioolkosten bemoeilijken één waterketentarief

Tussen 1990 en 2003 zijn de lasten in de totale waterketen gemiddeld met drie procent per jaar gestegen (gecorrigeerd voor inflatie). Het grootste gedeelte hiervan werd veroorzaakt door de rioolrechten, die met vijf procent per jaar stegen. In de toekomst zullen de kosten voor riolering nog sterker stijgen: tussen de vijf en de 7,5 procent. Dat compliceert het kabinetsvoornemen om de drinkwaterrekening, rioolrechten en zuiveringslasten in één waterketenheffing onder te brengen, zo concludeert het onderzoeksinstituut COELO van de Rijksuniversiteit Groningen in haar rapport 'Kostenontwikkeling in de waterketen 1990-2010'. Het rapport is opgesteld in opdracht van Vitens. Een andere conclusie is dat het uitvoeren van een benchmark op riolering nauwelijks zinvol is als de kostenstructuur niet doorzichtiger wordt.

De reële lasten van de totale waterketen zijn tussen 1990 en 2003 met gemiddeld 3,1 procent per jaar gestegen. Hiervan komt 0,4 procent voor rekening van de rijks- en provinciale grondwaterbelastingen. Omdat het aantal huishoudens in die periode ook toenam (met 1,1 procent) resteert een zuivere lastenstijging van gemiddeld 1,6 procent per jaar. De stijging per sector binnen de waterketen verschilt. Zo stegen de lasten voor watervoorziening gemiddeld met 2,7 procent en die voor de zuivering met 2,1 procent. De stijging bij de riolering was het hoogst: gemiddeld 5 procent per jaar.

De stijging bij drinkwater is gedeeltelijk toe te wijzen aan grondwaterbelastingen; een ander gedeelte komt voor rekening van extra investeringen in de negentiger jaren, omdat een hoger verbruik werd verwacht. De invoering van de benchmark in 1997 leidde tot een daling van de reële lasten door een hogere efficiency.

De kostenstijging bij de zuivering wordt

vooral veroorzaakt door extra milieumaatregelen en -eisen. Doordat een toenemend aantal bedrijven uit kostenoverwegingen zelf is gaan (voor)zuiveren en omdat de tarieven voor bedrijven mochten worden verlaagd, liep het aandeel van bedrijven in de verontreinigingsheffing met bijna een kwart terug.

De grote lastenstijging bij rioleringen is moeilijker te verklaren. Dat heeft te maken met kostentoe rekeningsproblemen, afschrijvingen die ineens worden gedaan en reserveeringen. Wel is duidelijk dat naast een hoger aansluitpercentage, milieumaatregelen een belangrijke kostenpost vormen. Zo moeten de buitengebieden versneld worden aangesloten en riooloverstorten beperkt.

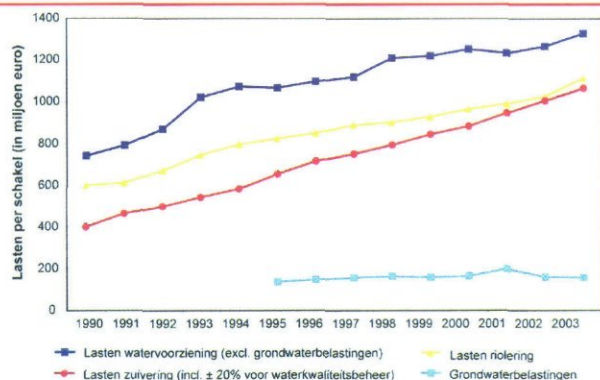
COELO heeft zich ook gewaagd aan een voorspelling van de kostenontwikkeling tussen 2005 en 2010. Hoewel een nauwkeurig plaatje niet te maken is, gaan de samenstellers van het rapport uit van een reële kostenstijging van 1,5 tot drie procent per jaar voor

de hele waterketen. Het grootste gedeelte van die stijging komt door de riolering: vijf tot 7,5 procent. De kosten voor zuivering stijgen met één tot twee procent per jaar, terwijl de kosten voor drinkwater gelijk blijven of zelfs een procentje kunnen dalen. Als de in verschillende (andere) studies gesignaleerde besparingsmogelijkheden benut worden, kan de reële kostenontwikkeling in de waterketen zelfs tot nul beperkt blijven.

Doordat de kosten voor riolering zo uit de pas lopen met de andere kosten binnen de waterketen, wordt het moeilijk in de toekomst tot één waterheffing te komen. In de kabinetsplannen zou deze heffing gebaseerd moeten worden op het verbruik van leidingwater. Maar als de kosten voor leidingwater gelijk blijven of zelfs dalen terwijl voor riolering steeds meer geld nodig is, kan de financiering van de waterketen op problemen stuiten. Daarbij zijn dan nog niet de extra kosten voor het afkoppelen van regenwater gerekend. Het grootschalig afkoppelen van regenwater brengt op de korte termijn grote kosten met zich mee. Deze kosten worden pas op de lange termijn en dan nog slechts gedeeltelijk terugverdiend door besparingen op de zuiveringskosten. Versneld afkoppelen is geen optie, want voortijdige vervanging van de riolering leidt tot een enorme kapitaalvernietiging. Grootschalig afkoppelen is duur: op lokaal niveau kan afkoppelen wel degelijk tot interessante besparingen leiden.

COELO doet in het rapport drie aanbevelingen. Zo moeten de kosten van riolering beter in beeld worden gebracht door een zuivere kostentoe rekening te realiseren en overal dezelfde boekhoudmethoden toe te passen. Een benchmark in de riolering heeft pas nut als de kosten duidelijk in beeld zijn gebracht. Tenslotte moet gekeken worden hoe de potentiële kostenbesparing binnen de waterketen te realiseren valt. Ook de mogelijkheden voor verdere sectorale schaalvergroting moeten onderzocht worden. ☛

Afb. 1: Nominale lastenontwikkeling in de waterketen per sector.

Afb. 2: Lastenontwikkeling in de waterketen.

